

REFERAT FRA

1. KONSULTASJONSMØTE 13. MARS 2006

Saksnr.: 06/194

Tilstede: *Fra staten:*
Kommunal- og regionalminister Åslaug Haga, statssekretær Dag-Henrik Sandbakken (KRD), statssekretær Bjørn Arild Gram (FIN) og statssekretær Kjersti Markusson (FIN).

Fra KS:
Halvdan Skard, Odd Arild Kvaløy, Oddleif Olavsén, Bjørg Tysdal Moe og Ivar Johansen.

Dato: 13. mars 2006, kl. 10.00 – 11.30 i R5

Møteleder: Åslaug Haga

Referent: Frode Tarjei Selman (KRD)

Konsultasjonsmøtet

Hovedtema for det 1. konsultasjonsmøtet var rammene for kommuneopplegget i neste års statsbudsjett, utviklingen av en mer forpliktende konsultasjonsordning og forpliktende opptrappingsplan. Ettersom den politiske diskusjonen var knyttet opp mot rammene for kommuneopplegget, deltok kun Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og KS på dette møtet.

Rammene for kommuneopplegget i statsbudsjettet for 2007

Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) hadde til møtet utarbeidet to notater om henholdsvis den økonomiske situasjonen i kommunesektoren, og hvordan den demografiske utviklingen vil påvirke kommunesektorens utgifter. I følge TBUs anslag ligger kommunesektoren som helhet an til å få et netto driftsresultat på 3,9 prosent for 2005. Det vedtatte budsjettopplegget for inneværende år innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter på 6,3 mrd. kroner. Den reelle veksten i de frie inntektene anslås til 4,8 mrd. kroner, i forhold til anslag på inntekter for 2005 i regjeringens budsjettproposisjon for 2006.

TBU anslår forventet befolkningsutvikling til å medføre merutgifter for kommunesektoren på om lag 1,4 mrd. kroner i 2007. TBU har oppdatert tidligere beregninger av mer- og

mindreutgifter knyttet til den demografiske utviklingen i 2006. Basert på faktisk befolkningsvekst fra 2005 til 2006 anslås de samlede merutgiftene for kommunesektoren til knapt 1,8 mrd. 2005-kroner i 2006, som er om lag ½ mrd. kroner høyere enn tidligere anslått.

Åslaug Haga sa at hun tok det gode driftsresultatet i 2005 som et tegn på kommunesektoren hadde opptrådt ansvarlig og tilpasset seg inntektsrammene. Haga viste også til at regjeringen mot slutten av 2005 foreslo tilleggsbevilgninger knyttet til momskompensasjonsordningen og gjorde endring i forskrift for beregning av pensjonskostnader, og at dette trolig hadde medvirket til å bedre driftsresultatet. Haga understreket at selv om det var positivt at kommunesektoren oppnådde et godt netto driftsresultat i 2005, betydde dette ikke at kommunene kunne friskmeldes. Haga viste til at det fortsatt ville bli satset på en styrking av kommuneøkonomien, slik at kommunene kunne settes i stand til å øke tjenesteproduksjonen og slik skape bedre balanse mellom kommunenes tjenestetilbud og innbyggernes behov for tjenester.

Halvdan Skard sa at det gode driftsresultatet også måtte ses i lys av skatteinngangen høsten 2005, og var enig med Haga i at kommuneøkonomien ikke kunne friskmeldes på grunnlag av det gode driftsresultatet for 2005. Skard sa videre at det også i årene framover ville være behov for en betydelig inntektsvekst i kommunesektoren. Skard redegjorde for vedtak i KS Sentralstyre 9. mars. 2006 og vedtaket ble omdelt, jf. vedlegg til referatet. Skard viste i den sammenheng til vedlikeholdsetterslepet i kommunesektoren, og at KS mener at det i kommuneopplegget må tas høyde for at dette etterslepet skal dekkes inn. I rapporten fra arbeidsgruppen om økonomisk balanse i kommunesektoren hadde KS lagt inn en illustrasjon på hvordan en flerårig opptrappingsplan kunne se ut.

Bjørn Arild Gram redegjorde for hovedtendensene i de makroøkonomiske utsiktene. Gram minnet om at statsbudsjettet legges for ett år av gangen, og at regjeringen må utforme et kommuneopplegg for 2007 som er tilpasset de til en hver tid rådende makroøkonomiske rammevilkårene.

Mer forpliktende konsultasjonsordning

Haga viste til at regjeringen legger opp til at utviklingen av en mer forpliktende konsultasjonsordning skal skje ved å gjøre grep i forhold til bilaterale samarbeidsavtaler og kostnadsberegninger av reformer i kommunesektoren. Haga viste videre til at staten har hatt en samlet gjennomgang av departementenes erfaringer med bilaterale samarbeidsavtaler, og at det nå vil bli satt ned en arbeidsgruppe som skal komme med forslag til retningslinjer for inngåelse og oppfølging av bilaterale samarbeidsavtaler. Det tas sikte på at arbeidsgruppens forslag skal presenteres på det 2. konsultasjonsmøtet 26. april.

Haga sa videre at det tas sikte på at KS og staten ved de mest berørte departementene i fellesskap skal arbeide videre med å utvikle ordninger for å oppnå tettere samarbeid om reformer, slik at KS kan trekkes med i arbeidet med nye reformer av en viss størrelsesorden på et tidlig tidspunkt. Det skal også vurderes hvordan kostnadsberegninger, ved uenighet mellom KS og staten, kan vurderes av uavhengige instanser for å understøtte regjeringens budsjettarbeid.

KS understreket at det i forbindelse med utvikling av en mer forpliktende konsultasjonsordning var tale om politiske, og ikke juridiske, forpliktelser. Haga var klar over

at man måtte legge til grunn at KS ikke juridisk kunne forplikte sine medlemmer, og minnet om at statsbudsjettet måtte legges for ett år av gangen.

Haga inviterte KS til å delta på en studietur til Danmark slik at partene i felleskap kan lære mer om erfaringer fra den danske konsultasjonsordningen. KS var positive til å delta på en slik studietur.

Flerårig opptrappingsplan

KS sa at det var viktig at arbeidet med utvikling av en mer forpliktende konsultasjonsordning ble sett i nær sammenheng med en opptrappingsplan for å rette opp den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. KS sa videre at det var viktig at regjeringen la vekt på at alle nye reformer i kommunesektoren var fullfinansierte. KS presiserte videre at dette ikke nødvendigvis betyr full *stats*finansiering, og viste i den sammenheng til barnehagereformen.

Haga forsikret om det er full enighet om at alle nye reformer skal være fullfinansierte. Haga sa videre at både utviklingen av en mer forpliktende konsultasjonsordning og opptrappingsplanen er prosesser som vil ta noe tid, og at hun var enig med KS i at prosessene måtte ses i nær sammenheng. Partene er imidlertid enige om målsetningene for utvikling av en mer forpliktende konsultasjonsordning.

Vedlegg

Vedlegg

Vedtak fra KS sentralstyre 9. mars 2006

KS legger følgende prioriteringer til grunn for det første konsultasjonsmøtet:

- Konsultasjonsordningen gjøres mer forpliktende gjennom å opprette mekanismer/systemer for *fullfinansieringsforhandlinger* ved nye reformer, *uavhengige beregnings-/vurderingsmekanismer* – enten som et eget evalueringsinstitutt eller tillagt TBU og en *økonomiavtale* om det kommunaløkonomiske opplegget mellom regjeringen og KS.
- Den økonomiske rammen for kommunene i 2007 må ta høyde for økte utgifter som følger av demografiske endringer, behovet for økte utgifter til løpende vedlikehold og økte midler til å rette opp vedlikeholdsetterslepet. Midler som skal bidra til å styrke tjenestetilbudet må komme i tillegg til dette.
- KS kan stille seg bak et opplegg som alternativt kombinerer disse elementene over en periode fra 2007 til 2009. Det kan bety at behovet for økte midler til løpende vedlikehold og midler til å rette opp vedlikeholdsetterslepet fases inn over flere år, slik at en større andel frie midler kan brukes til å styrke tjenestetilbudet i 2007. For KS er det en betingelse at dette inngår i en flerårig opptrappingsplan.
- Det er behov for en langsiktig økonomibalanse med økte ressurser til vedlikehold og styrkning av tjenestetilbudet. Tiltakene må reguleres i en forpliktende opptrappingsplan som en sentral del av konsultasjonsordningen. Det bør også kunne stilles krav til kommunene om f. eks. sunn økonomistyring og effektiv bruk av ressursene.
- KS ber regjeringen sørge for at øvrige rammebetingelser for kommunesektoren virker fremmende for det lokale handlingsrom og demokratiutvikling.
- Videreutvikling av en mer forpliktende konsultasjonsordning må henges sammen med en økonomiavtale. KS ber regjeringen beskrive dette i kommuneprp. for 2007 og søke Stortingets tilslutning til dette.